

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 17ης Φεβρουαρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-156/97,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους H. van Lier και G. zur Hausen, νομικούς συμβούλους, επικουρούμενους από τον B. Wägenbauer, δικηγόρο Αμβούργου, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

ενάγουσα,

κατά

Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV, με έδρα το Oss (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τον D. Baas, δικηγόρο Mannheim, Postfach 10 27 50, D-68027 Mannheim,

εναγομένη,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή με την οποία ζητείται η είσπραξη της προκαταβολής την οποία η Επιτροπή κατέβαλε στην εναγομένη για ένα σχέδιο επίδειξης στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από πολτοποιημένα απορρίμματα αυτοκινήτων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Schintgen, πρόεδρο τμήματος, G. Hirsch (εισηγητή) και B. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo

γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως, και εν συνεχεία H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Μαρτίου 1999,

έχοντας υπόψη τη διάταξη περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας της 30ής Σεπτεμβρίου 1999,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 21ης Οκτωβρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Απριλίου 1997, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε αγωγή, δυνάμει του άρθρου 181 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 238 ΕΚ), με την οποία ζητεί να υποχρεωθεί η Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV (στο εξής: Balkom) στην πληρωμή ποσού 251 649 ECU, πλέον τόκων οφειλομένων από την 1η Ιουλίου 1991 και υπολογιζομένων με τα επιτόκια τα οποία δημοσιεύονται την πρώτη εργάσιμη κάθε μήνα που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας για τις συναλλαγές του σε ECU. Η Επιτροπή ζήτησε, επιπλέον, την καταβολή τόκων υπερημερίας με επιτόκιο 4 % ετησίως από 1ης Μαΐου 1995, αίτημα από το οποίο εν συνεχεία παραιτήθηκε.

2 Στις 4 Δεκεμβρίου 1990, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, συνήψε με την Balkom, εγκατεστημένη στο Oss (Κάτω

Χώρες), τη Van Balkom Seeliger GmbH (στο εξής: VBS), εγκατεστημένη στη Χαϊδελβέργη (Γερμανία), αμφότερες εκπροσωπούμενες από τον διευθυντή τους A. van Balkom, και την Deutsche Filterbau GmbH (στο εξής: DF), εγκατεστημένη στο Ντύσελντορφ (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον κ. Hahn, σύμβαση σχετικά με τη χορήγηση, εκ μέρους της Επιτροπής, χρηματοδοτικής ενίσχυσεως στις εν λόγω εταιρίες ενεργούσες αλληλεγγύως για την πραγματοποίηση ενός σχεδίου με τίτλο «Energieerzeugung aus einer bei der Verwertung von Autoschrott anfallenden Reststofffraktion» (παραγωγή ενέργειας από πολτοποιημένα απορρίμματα αυτοκινήτων, στο εξής: σύμβαση).

- 3 Η σύμβαση αυτή συνήφθη κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΟΚ) 3640/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την προαγωγή, μέσω χρηματοδοτικής ενίσχυσης, σχεδίων επίδειξης και προτύπων βιομηχανικών σχεδίων στον ενεργειακό τομέα (ΕΕ L 350, σ. 29).

- 4 Κατά τη σύμβαση, οι τρεις προαναφερόμενες εταιρίες δεσμεύονται έναντι της Κοινότητας ως εις ολόκληρον οφειλότες, οι οποίοι αποκαλούνται ο «αντισυμβαλλόμενος».

- 5 Δυνάμει του άρθρου 3 της συμβάσεως, η χρηματοδοτική ενίσχυση καθορίζεται στο 17 % του πραγματικού κόστους εκτός φόρου προστιθεμένης αξίας του σχεδίου και εντός του ανωτάτου ορίου των 987 343 ECU. Η πραγματική καταβολή της εν λόγω χρηματοδοτικής ενίσχυσεως προβλέπεται στο παράρτημα II της συμβάσεως. Δυνάμει του σημείου I, αριθ. 1.a, του παραρτήματος αυτού, η Επιτροπή όφειλε να καταβάλει προκαταβολή 296 203 ECU μετά την υπογραφή της συμβάσεως και, εν συνεχεία, δυνάμει του σημείου I, αριθ. 1.b, ποσό ανερχόμενο στο 8,5 % των πραγματικών αναληφθησομένων δαπανών σε συνάρτηση με τις εκθέσεις τις οποίες ο αντισυμβαλλόμενος όφειλε να υποβάλει και κατόπιν ελέγχου των εγγράφων που καταθέτει ο ίδιος.

- 6 Το άρθρο 4.3.2 της συμβάσεως προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι ο αντι-συμβαλλόμενος διαβιβάζει στην Επιτροπή, τουλάχιστον μία φορά κατ' έτος, έκθεση για τα αναληφθέντα έξοδα, επισυνάπτοντας τα αντίστοιχα δικαιολογητικά.
- 7 Σύμφωνα με το άρθρο 7, η σύμβαση μπορεί να τροποποιηθεί ή να συμπληρωθεί μόνο με γραπτή τροποποίηση υπογραφόμενη από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη.
- 8 Κατά το άρθρο 8, η σύμβαση «μπορεί να καταγγελθεί αυτοδικαίως από την Επιτροπή σε περίπτωση μη εκπληρώσεως, από τον αντισυμβαλλόμενο, μιας από τις υποχρεώσεις που υπέχει από την παρούσα σύμβαση (...)».
- 9 Το άρθρο 9, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως ορίζει:

«Η παρούσα σύμβαση μπορεί να καταγγελθεί από κάθε έναν από τους συμβαλλομένους κατόπιν προειδοποιήσεως δύο μηνών, στον βαθμό που το πρόγραμμα εργασίας που προβλέπει το παράρτημα I καθίσταται ανέφικτο λόγω, κυρίως, προβλεπτής τεχνικής ή οικονομικής αποτυχίας ή σημαντικής υπερβάσεως του κόστους του σχεδίου σε σχέση με τις προβλέψεις.

(...)

Αν, κατά τη διάρκεια ελέγχου, προκύψει ότι τα ποσά που κατέβαλε η Επιτροπή είναι υπερβολικά, ο αντισυμβαλλόμενος οφείλει να αποδώσει αμέσως το αδικαιολογήτως καταβληθέν ποσό, πλέον τόκων που οφείλονται από την ημέρα της αποπερατώσεως ή της οριστικής διακοπής των έργων που προβλέπει η σύμβαση.»

- 10 Κατά το άρθρο 13 της συμβάσεως, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να υποβάλουν στο Δικαστήριο όλες τις ενδεχόμενες διαφορές που αφορούν το κύρος, την ερμηνεία και την εφαρμογή της συμβάσεως. Το άρθρο 14 ορίζει ότι η σύμβαση διέπεται από το γερμανικό δίκαιο.
- 11 Δυνάμει του παραρτήματος Ι της συμβάσεως, το πρόγραμμα εργασίας που έπρεπε να εκτελέσει ο αντισυμβαλλόμενος περιλάμβανε τις εξής πέντε φάσεις: «Τεχνικοοικονομική μελέτη», «Παραγωγή και παράδοση», «Εγκατάσταση», «Επίδειξη» και «Τελική έκθεση και τεκμηρίωση».
- 12 Στις αρχές του 1991, η Επιτροπή κατέβαλε στη VBS την προκαταβολή των 296 203 ECU η οποία είχε συμφωνηθεί με τη σύμβαση (βλ. σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως).
- 13 Με επιστολή της 21ης Αυγούστου 1991, η DF πληροφόρησε την Επιτροπή ότι δεν ήταν πλέον σε θέση να συνεχίσει τη συμμετοχή της στο σχέδιο επιδείξεως και ότι θα προέβαινε με τη VBS στις αναγκαίες τροποποιήσεις της συμβάσεως. Με επιστολή της 26ης Αυγούστου 1991, η VBS πληροφόρησε την Επιτροπή ότι είχε αρχίσει διαπραγματεύσεις με την DF επί του θέματος αυτού.

- 14 Με επιστολή της 7ης Οκτωβρίου 1991, όπως προέβλεπε η σύμβαση, η VBS υπέβαλε την πρώτη ενδιάμεση τεχνική έκθεση και την πρώτη οικονομική έκθεση. Με την οικονομική έκθεση υπολογίστηκαν οι δαπάνες που πραγματοποίησε ο αντισυμβαλλόμενος οι οποίες ανέρχονταν στο ποσό του 1 038 723, 40 γερμανικών μάρκων (DEM), από το οποίο η Επιτροπή δέχθηκε ποσό 943 662,74 DEM που αντιστοιχούσε στο ποσό των 460 808,82 ECU. Επομένως, σύμφωνα με το σημείο I, αριθ. 1.b, του παραρτήματος II της συμβάσεως, η Επιτροπή κατέβαλε στη VBS το 8,5 % του ποσού αυτού, δηλαδή 39 169 ECU (βλ. σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως).
- 15 Με επιστολή της 29ης Οκτωβρίου 1992, η VBS κοινοποίησε στην Επιτροπή τη δεύτερη ενδιάμεση τεχνική έκθεση και τη δεύτερη οικονομική έκθεση που αφορούσε την πρακτική υλοποίηση του σχεδίου επιδείξεως. Με τη δεύτερη αυτή οικονομική έκθεση υπολογίστηκαν οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες από την αρχή των εργασιών στο ποσό του 1 541 248,48 DEM, περιλαμβανομένου και του ποσού των 943 662,74 DEM που είχε δεχθεί ήδη η Επιτροπή. Εξάλλου, από τις εκθέσεις προέκυπτε ειδικότερα ότι, μεταξύ της 1ης Ιουλίου 1991 και της 30ής Ιουνίου 1992, δεν πραγματοποιήθηκε καμία εργασία στον χώρο υλοποίησης του σχεδίου (δηλαδή στη Χαϊδελβέργη) λόγω μη εκδόσεως της αδείας που έπρεπε να χορηγήσουν οι γερμανικές αρχές και ως προς το ζήτημα αυτό εκκρεμούσε διαφορά ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου. Κατόπιν των δύο αυτών εκθέσεων, η Επιτροπή δεν κατέβαλε πλέον καμία προκαταβολή.
- 16 Στις 16 Δεκεμβρίου 1992, η VBS πληροφόρησε γραπτώς την Επιτροπή ότι δεν συμμετείχε πλέον στο σχέδιο και ζητούσε την έγκρισή της για την εκχώρηση του σχεδίου στην Balkom.
- 17 Με επιστολή της 9ης Μαρτίου 1993, της οποίας είχε προηγηθεί συζήτηση στις 3 Μαρτίου μεταξύ της Επιτροπής, της Balkom και της VBS, η Επιτροπή επιβεβαίωσε στην Balkom την απόσυρση της DF, καθώς και της VBS, και ότι εξαρτούσε τη συνέχιση του σχεδίου από την Balkom από τον όρο, μεταξύ άλλων, ότι η τελευταία θα ελάμβανε την αναγκαία διοικητική άδεια για την πραγματο-

ποίηση του σχεδίου, το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Εξάλλου, η Επιτροπή δήλωσε ότι δεν θα κατέβαλλε πλέον άλλη προκαταβολή έως την ημερομηνία αυτή και ότι επιφυλασσόταν του δικαιώματός της να καταγγείλει τη σύμβαση σε περίπτωση μη τηρήσεως της ταχθείσας προθεσμίας. Η Επιτροπή διαβίβασε στη VBS αντίγραφο της επιστολής της 9ης Μαρτίου 1993.

- 18 Με επιστολή της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, ο A. van Balkom, υπό την ιδιότητά του ως εκκαθαριστής της VBS, πληροφόρησε την Επιτροπή ότι η Balkom δεν ήταν σε θέση ούτε να πραγματοποιήσει μόνη το σχέδιο επιδείξεως ούτε συγχρόνως να εκπληρώσει τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως, διότι αντιμετώπιζε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες.
- 19 Οι προσπάθειες που κατέβαλε στο μεταξύ ο A. van Balkom προκειμένου να εξεύρει συνεταιίρο που να διαθέτει σημαντικά οικονομικά μέσα δεν απέδωσαν κανένα αποτέλεσμα.
- 20 Με έγγραφο της 16ης Αυγούστου 1994 που απηύθυνε στη VBS και στην Balkom και το οποίο ελήφθη από την τελευταία στις 19 Αυγούστου 1994, η Επιτροπή κατήγγειλε τη σύμβαση και απαίτησε από την Balkom να της διαβιβάσει τα έγγραφα τα οποία της επέτρεπαν να ελέγξει το ύψος της προκαταβολής. Με έγγραφο της 29ης Νοεμβρίου 1994, η Επιτροπή ζήτησε από την Balkom να της αποδώσει το συνολικό ποσό 334 481 ECU. Στις 8 Φεβρουαρίου 1995 εξέδωσε ένταλμα εισπράξεως με ορισθείσα ημερομηνία λήξεως την 30ή Απριλίου 1995.

Επί της καταγγελίας της συμβάσεως

- 21 Η Επιτροπή αναφέρει ότι η παρούσα αγωγή στρέφεται αποκλειστικά κατά της Balkom, δεδομένου ότι, τον Αύγουστο του 1991 και τον Δεκέμβριο του 1992

αντιστοίχως, η VBS και η DF απεσύρθησαν της συμβάσεως. Κατά τη συζήτηση της 3ης Μαρτίου 1993, η Επιτροπή συμφώνησε εν συνεχεία με τον A. van Balkom και με έναν εκπρόσωπο της VBS ότι η τελευταία και η DF θα αποσύρονταν της συμβάσεως και ότι η Balkom θα συνέχιζε το σχέδιο υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

- 22 Κατά την Επιτροπή, η καταγγελία της συμβάσεως στην οποία προέβη δικαιολογούνταν, βάσει του άρθρου 9, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω συμβάσεως, από την πιθανολογούμενη οικονομική αποτυχία του σχεδίου.
- 23 Η Balkom προβάλλει ότι η καταγγελία στην οποία προέβη η Επιτροπή στις 16 Αυγούστου 1994 δεν είχε ως αποτέλεσμα τη λύση της συμβάσεως.
- 24 Συγκεκριμένα, κανένας λόγος δεν δικαιολογούσε το ότι η Επιτροπή κατήγγειλε τη σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 9 αυτής και ουδαμώς πιθανολογούνταν οικονομική αποτυχία του προγράμματος εργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 9, πρώτο εδάφιο. Ωστόσο, από τη σύγκριση μεταξύ του άρθρου 8 και του άρθρου 9 της συμβάσεως προκύπτει ότι η απόσυρση, σύμφωνα με το άρθρο 8, επιτρέπεται σε περίπτωση πλημμελούς εκπληρώσεως ή παραβάσεως μιας υποχρεώσεως εκ μέρους του εταίρου στη σύμβαση. Στην προκειμένη όμως περίπτωση, οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, αλλά και εκείνες του άρθρου 9, συντρέχουν.
- 25 Εξάλλου, από την ίδια τη σύμβαση, ειδικότερα δε από το προοίμιο και το άρθρο 1 αυτής, σε συνδυασμό προς το άρθρο 425 του Bürgerliches Gesetzbuch (γερμανικός αστικός κώδικας, στο εξής: BGB), προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να λύσει τη σύμβαση παρά μόνο με πράξη αναπτύσσουσα αποτέλεσμα έναντι όλων των αντισυμβαλλομένων της. Η καταγγελία της 16ης Αυγούστου 1994, επομένως, δεν αναπτύσσει αποτέλεσμα καθόσον κοινοποιήθηκε μόνο στη VBS και στην Balkom, όχι όμως στην DF.

- 26 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η καταγγελία στην οποία προέβη η Επιτροπή με έγγραφο της 16ης Αυγούστου 1994 είχε ως αποτέλεσμα τη λύση της συμβάσεως.
- 27 Πρώτον, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η καταγγελία της συμβάσεως δικαιολογούνταν βάσει του άρθρου 9, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως. Η διάταξη αυτή δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη ότι το ανέφικτο του προγράμματος εργασίας οφείλεται σε προβλέψιμη οικονομική αποτυχία. Αρκεί, όπως προκύπτει από τη χρήση του όρου «μεταξύ άλλων», ότι το πρόγραμμα εργασίας κατέστη ανέφικτο.
- 28 Η τελευταία αυτή προϋπόθεση πληρώθηκε όταν η Επιτροπή κατήγγειλε τη σύμβαση με έγγραφο της 6ης Αυγούστου 1994, δεδομένου ότι, από τις τρεις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις στην αρχή του σχεδίου, παρέμεινε μόνο μία, η οποία προφανώς δεν ήταν σε θέση να εκπληρώσει τη σύμβαση. Είναι ασφαλώς ακριβές, όπως δέχεται η Balkom, ότι, υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η Επιτροπή μπορούσε να καταγγείλει τη σύμβαση για το μέλλον βάσει του άρθρου 8 της εν λόγω συμβάσεως. Ωστόσο, η διάταξη αυτή, η οποία αναγνωρίζει στην Επιτροπή το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση για το μέλλον, δεν μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιορίζει το δικαίωμα της Επιτροπής να προβεί στην καταγγελία της συμβάσεως σύμφωνα με το άρθρο 9 της ίδιας αυτής συμβάσεως.
- 29 Δεύτερον, επιβάλλεται να αναφερθεί ότι η καταγγελία στην οποία προέβη η Επιτροπή ήταν έγκυρη και, επομένως, είχε ως αποτέλεσμα τη λύση της συμβάσεως, μολοντί η Επιτροπή δεν κατήγγειλε ρητώς τη σύμβαση και έναντι της DF.
- 30 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι μια τέτοια καταγγελία δεν ήταν αναγκαία αν όλα τα συμβαλλόμενα στη σύμβαση μέρη είχαν συμφωνήσει, στο πλαίσιο συμβάσεως δυνάμει του άρθρου 305 του BGB, ότι η DF θα αποσύρονταν από τη σύμβαση.

- 31 Είναι αληθές ότι η Balkom αμφισβητεί ότι συναίνεσε σε μια τέτοια σύμβαση η οποία, άλλωστε, κατά τη γερμανική νομολογία και νομική θεωρία, δεν επιβάλλει τον έγγραφο τύπο, παρά το άρθρο 7 της συμβάσεως. Πάντως, η Balkom δεν αντιτάχθηκε αμέσως στο έγγραφο της 9ης Μαρτίου 1993, με το οποίο η Επιτροπή επιβεβαίωσε τις συζητήσεις οι οποίες είχαν διεξαχθεί μεταξύ των συμβαλλομένων μερών στις 3 Μαρτίου 1993 και σύμφωνα με τις οποίες οι τελευταίες συμφωνούσαν ως προς την απόσυρση της DF. Σύμφωνα με τη γερμανική νομολογία και τη γερμανική νομική θεωρία, υπάρχει συμφωνία επί της αποσύρσεως της DF αν το έγγραφο της 9ης Μαρτίου 1993 χαρακτηριστεί ως *kaufmännisches Bestätigungsschreiben* (εμπορικό έγγραφο διαμορφώσεως).
- 32 Πάντως, το ζήτημα αν στο έγγραφο της 9ης Μαρτίου 1993 πρέπει να δοθεί ένας τέτοιος χαρακτηρισμός μπορεί να παραμείνει εκκρεμές. Πράγματι, η καταγγελία στην οποία προέβη η Επιτροπή αναπτύσσει αποτελέσματα έστω και αν η DF εξακολουθούσε πάντοτε να είναι τυπικά συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση.
- 33 Είναι αληθές, όπως υποστηρίζει η Balkom, ότι από το άρθρο 425 του BGB, σε συνδυασμό με τη σύμβαση, προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε κατ' αρχήν να καταγγείλει τη σύμβαση παρά μόνον έναντι όλων των αντισυμβαλλομένων, οι οποίοι ήσαν εις ολόκληρον συνοφειλέτες. Πράγματι, θα ήταν αντίθετο προς το πνεύμα της συμβάσεως η Επιτροπή να λύσει τη σύμβαση ως προς ένα των συμβαλλομένων και να τη συνεχίσει με τους λοιπούς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η DF, από τις 21 Αυγούστου 1991, δήλωσε κατά τρόπο σαφή και οριστικό ότι δεν μπορούσε πλέον να συνεχίσει τη συμμετοχή της στη σύμβαση. Οι λόγοι που αυτή προέβαλε συναφώς εγκρίθηκαν ρητά από τη VBS στην από 26 Αυγούστου 1991 επιστολή της που απηύθυνε στην Επιτροπή. Η Balkom δεν αντιτάχθηκε στην απόσυρση της DF, αλλά συνέχισε την εκτέλεση της συμβάσεως χωρίς τη συμμετοχή της DF. Τούτου δοθέντος, πρέπει — σύμφωνα με την αρχή της καλής πίστεως των άρθρων 157 και 242 του BGB — η συναφθείσα μεταξύ των μερών σύμβαση να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η Επιτροπή δικαιούνταν να την καταγγείλει έναντι της VBS και της Balkom, χωρίς να κοινοποιήσει την καταγγελία της συμβάσεως στην DF με την οποία η συνέχιση της συμβάσεως είχε αποκλειστεί.

Επί της αποδόσεως της προκαταβολής

- 34 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, βάσει του άρθρου 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως, επιβάλλεται να αφαιρεθεί από το καταβληθέν ποσό των 335 372 ECU μόνον το ποσό των 83 723 ECU υπέρ της Balkom. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τη χρηματοδοτική ενίσχυση που αναφέρουν τα άρθρα 1.2, και 3 της συμβάσεως. Η ενίσχυση αυτή αντιστοιχούσε στο 17 % του κόστους του σχεδίου που είχε ελέγξει και εγκρίνει η Επιτροπή μετά την υποβολή της πρώτης οικονομικής εκθέσεως για τη φάση της τεχνικοοικονομικής μελέτης, η οποία αντιπροσώπευε συνολικό ποσό 943 662,74 DEM, δηλαδή ποσό 492 489 ECU, από το οποίο το 17 % αντιπροσωπεύει το ποσό των 83 723 ECU. Το υπόλοιπο το οποίο η Balkom οφείλει να αποδώσει στην Επιτροπή ανέρχεται, κατά συνέπεια, στο ποσό των 251 649 ECU (335 372 ECU, αφού αφαιρεθούν 83 723 ECU). Είναι αληθές ότι η Επιτροπή δέχθηκε, σε σημείωμα της 20ής Ιανουαρίου 1994, ότι για τη φάση της τεχνικοοικονομικής μελέτης έπρεπε να αναγνωριστούν δαπάνες ύψους 1 127 800 DEM, υπό τον όρον ότι τα αντίστοιχα δικαιολογητικά ήσαν διαθέσιμα. Ωστόσο, ούτε η VBS ούτε η Balkom της διαβίβασαν τα εν λόγω δικαιολογητικά των οποίων η υποβολή προβλεπόταν ρητά στο άρθρο 4.3.2 της συμβάσεως. Εξάλλου, το σημείωμα αυτό, όπως προκύπτει σαφώς από τον τίτλο του, ήταν απλώς μια «μη δεσμευτική βάση συζητήσεως».
- 35 Κατά την Balkom, το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως δεν προβλέπει δικαίωμα αποδόσεως της ενισχύσεως σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο. Ακόμη και αν υπήρχε τέτοιο δικαίωμα της Επιτροπής, τα έξοδα ανέρχονται στο συνολικό ποσό του 1 127 800 DEM και όχι μόνο στο ποσό των 943 662,74 DEM. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή δικαιούται, σύμφωνα με το από 20 Ιανουαρίου 1994 σημείωμά της, στην απόδοση του ποσού των 236 33 ECU. Εξάλλου, η Balkom αμφισβητεί ότι η Επιτροπή είχε απαιτήσει τα δικαιολογητικά.
- 36 Επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως σαφώς προκύπτει από το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως, ότι, σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως βάσει του

πρώτου εδαφίου του άρθρου 9, ο αντισυμβαλλόμενος οφείλει να αποδώσει το αχρεωστήτως καταβληθέν από την Επιτροπή ποσό.

37 Όσον αφορά το ακριβές προς απόδοση ποσό, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η Επιτροπή κατέβαλε προκαταβολές ύψους 335 372 ECU και ότι πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 3 της συμβάσεως, να αφαιρεθεί από το ποσό αυτό το 17 % των δαπανών στις οποίες προέβη ο αντισυμβαλλόμενος για την πραγματοποίηση του σχεδίου. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι μόνον οι δαπάνες ύψους 943 662,74 DEM, και όχι ύψους 1 127 800 DEM όπως ισχυρίζεται η Balkom, πρέπει να αναγνωριστούν. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι ο αντισυμβαλλόμενος δεν διαβίβασε στην Επιτροπή τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν ανάληψη δαπανών οι οποίες υπερέβαιναν το ποσό των 943 662,74 DEM. Όμως, από το γράμμα και τον σκοπό του άρθρου 3 της συμβάσεως, σε συνδυασμό προς το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, αυτής, προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αναγνωρίσει παρά μόνον τις δαπάνες των οποίων η ανάληψη αποδεικνύεται με τη διαβίβαση των δικαιολογητικών. Δεδομένου ότι η υποχρέωση διαβίβασης των εν λόγω δικαιολογητικών προκύπτει από το άρθρο 4.3.2 της συμβάσεως, δεν ασκεί επιρροή το ότι η Επιτροπή απαίτησε τα δικαιολογητικά αυτά.

38 Κατά συνέπεια, το υπόλοιπο που οφείλει να αποδώσει η Balkom ανέρχεται, σύμφωνα με ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή, στο ποσό των 251 649 ECU (335 372 ECU, αφού αφαιρεθεί το ποσό των 83 723 ECU).

39 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162, σ. 1), επιβάλλεται, όσον αφορά το

ύψος του κεφαλαίου και των τόκων, να αντικατασταθεί η αναφορά στο ECU με αναφορά στο ευρώ, με συναλλαγματική ισοτιμία 1 ευρώ προς 1 ECU.

Επί του δικαιώματος επισχέσεως που επικαλείται η Balkom

- 40 Η Balkom επικαλείται δικαίωμα επισχέσεως βάσει του άρθρου 273 του BGB, ισχυριζόμενη ότι η Επιτροπή δεν έλαβε ακόμη απόφαση επί της αιτήσεως της VBS της 29ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με τη δεύτερη οικονομική έκθεση.
- 41 Η Επιτροπή προβάλλει ότι έλαβε απόφαση σχετικά με τη δεύτερη οικονομική έκθεση ορίζοντας, με το από 9 Μαρτίου 1993 έγγραφο, προθεσμία στην Balkom, λήξασα στις 31 Δεκεμβρίου 1993, προς λήψη της διοικητικής άδειας και πληροφορώντας την ότι δεν θα προέβαινε πλέον σε καμία προκαταβολή έως την ημερομηνία αυτή.
- 42 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Balkom δεν έχει δικαίωμα επισχέσεως βάσει του άρθρου 273, παράγραφος 1, του BGB.
- 43 Πράγματι, αρκεί η υπόμνηση ότι, αφού η Επιτροπή κατήγγειλε τη σύμβαση, δεν συντρέχει πλέον λόγος χορηγήσεως πρόσθετης χρηματοδοτικής ενισχύσεως.

Επί των τόκων

- 44 Η Επιτροπή παραπέμπει στο άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως, κατά το οποίο ο οφειλέτης που υποχρεούται σε απόδοση των ληφθέντων ποσών οφείλει

να καταβάλει τους τόκους που οφείλονται από την ημέρα της αποπερατώσεως ή της οριστικής διακοπής των εργασιών που προβλέπει η σύμβαση. Η Balkom περάτωσε την πρώτη φάση του σχεδίου στις 30 Ιουνίου 1991. Κατά συνέπεια, οι τόκοι πρέπει να υπολογιστούν από 1ης Ιουλίου 1991.

45 Η Balkom ισχυρίζεται ότι το άρθρο 9, τρίτο εδάφιο, της συμβάσεως δεν προβλέπει ότι το ποσό το οποίο πρέπει να αποδοθεί γεννά τόκους από την ημερομηνία αποπερατώσεως της πρώτης φάσεως του σχεδίου. Εξάλλου, η φάση αυτή, δηλαδή εκείνη της τεχνικοοικονομικής μελέτης, δεν περατώθηκε στις 30 Ιουνίου 1991, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή. Στην πραγματικότητα, κανείς δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει την ημερομηνία κατά την οποία περατώθηκε η φάση της τεχνικοοικονομικής μελέτης.

46 Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η Επιτροπή, αφού δεν απέδειξε την ημερομηνία κατά την οποία ο αντισυμβαλλόμενος είχε αποπερατώσει τις εργασίες, δεν μπορεί, σύμφωνα με τα άρθρα 284 και 288 του BGB, να απαιτήσει την καταβολή τόκων υπερημερίας από 1ης Μαΐου 1995, με το επιτόκιο που προβλέπει το άρθρο 9, τέταρτο εδάφιο, της συμβάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή υπέβαλε ένα τέτοιο αίτημα και η Balkom ηττήθηκε, η τελευταία πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Υποχρεώνει τη Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV να καταβάλει στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το ποσό των 251 649 ευρώ, πλέον τόκων επί του εν λόγω ποσού από 1ης Μαΐου 1995 υπολογιζομένων με τα επιτόκια τα οποία δημοσιεύονται την πρώτη εργάσιμη κάθε μήνα που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας για τις συναλλαγές του σε ευρώ.
- 2) Απορρίπτει την αγωγή κατά τα λοιπά.
- 3) Καταδικάζει τη Van Balkom Non-Ferro Scheiding BV στα δικαστικά έξοδα.

Schintgen

Hirsch

Skouris

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

R. Grass

R. Schintgen